

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

Marc Theeuwes
m.theeuwes@nijmegen.nl
T 024 – 329 0651840562

Ons kenmerk

E23.003452

Datum 10 oktober 2023
Onderwerp Geschenk aan Radboud Universiteit

Geachte leden van de raad,

Op 17 oktober 2023 is het 100 jaar geleden dat de Katholieke Universiteit Nijmegen (nu: Radboud Universiteit) werd opgericht en gevestigd in Nijmegen. De Radboud Universiteit is van grote betekenis voor onze stad. Het is dan ook niet meer dan passend dat we als stad aandacht geven aan de viering van het 100-jarig bestaan en een geschenk geven.

Wij hebben besloten om de Latijnse School aan de St. Stevenskerkhof van begin 2024 tot en met zomer 2025 in gebruik te geven aan de Radboud Universiteit. Tevens hebben wij besloten de in 1931 aan de Katholieke Universiteit in langdurige bruikleen gegeven collectie boekwerken uit de toenmalige gemeentebibliotheek te schenken aan de Radboud Universiteit.

Toelichting Latijnse School

Na tientallen jaren in gebruik te zijn geweest als architectenbureau is de Latijnse School (eigendom van de gemeente Nijmegen), onlangs beschikbaar gekomen voor een nieuwe invulling. Er is een tweeledige opgave: een definitieve invulling en in afwachting daarvan een tijdelijke invulling.

Voor de tijdelijke invulling willen wij een invulling die bruist, die mensen trekt. Een 'university-in-residence' midden in de Nijmeegse binnenstad past bij de strategie van impactvol onderwijs en onderzoek: ze biedt kansen om wetenschap laagdrempelig te presenteren aan inwoners en bezoekers van de stad. Ook kan de Latijnse School een plek zijn waarin wetenschappers, studenten, onderzoekers, ambtenaren, inwoners en ondernemers uit de stad elkaar ontmoeten, met elkaar samenwerken en kennismaken. We stimuleren hiermee nieuwe ontmoetingen en samenwerkingen in een iconisch gebouw. Hiermee geven we invulling aan het doel om Nijmegen te profileren als oudste stad van Nederland met een jong en bruisend karakter.

De ambities van universiteit en stad raken elkaar. Immers, zowel de universiteit als de stad streven naar een bruisende plek in het centrum waar wetenschap en praktijk samenkomen en waar onderwijs en onderzoek (met een link naar de stad) zichtbaar en beleefbaar worden. De Latijnse School leent zich als gebouw, ook gezien de centrale locatie en uitstraling, uitstekend voor het realiseren van deze ambities.

De Latijnse School is een rijksmonument. Dat betekent dat voor alle te verrichten bouwkundige aanpassingen getoetst wordt of een vergunning nodig is, aangezien voor het wijzigen van monumentale onderdelen een vergunningplicht bestaat. Een eerste verkenning wijst uit dat voor de ingrepen die nodig zijn voor het beoogde gebruik dit waarschijnlijk niet het geval is.

Toelichting schenking collectie boekwerken

Begin 1925 werd het bibliotheekgebouw van de nieuwe Katholieke Universiteit Nijmegen in gebruik genomen. De collectie naslagwerken was nog niet groot en bestond voor een groot deel uit schenkingen. In april 1931 werd een collectie uit de gemeentebibliotheek langdurig in bruikleen gegeven aan de universiteitsbibliotheek. Destijds is goed gekeken is naar wat in bruikleen overgedragen kon worden: alles dat –naar de maatstaven van toen- duidelijk betrekking had op Nijmegen of Gelderland is niet in bruikleen overgedragen. In de bijlage bij deze brief wordt nader ingegaan op de geschiedenis van de ingebruikgeving van de collectie boekwerken en een beschrijving gegeven van de omvang en samenstelling van de collectie.

De overdracht in bruikleen in 1931 en de schenking nu passen in een traditie: de in de zestiende eeuw ontstane Nijmeegse stadsbibliotheek, die vooral in de zeventiende eeuw vorm kreeg, werd ter beschikking gesteld van de in 1655 gestichte Kwartierlijke Academie, destijds gehuisvest in het gebouw van de Commanderie van St. Jan. Ook toen werd een deel van het Nijmeegse stedelijke boekenbezit onderdeel van een academische collectie.

De universiteit verwerft boeken voor wetenschappelijk onderzoek, zowel vanwege de inhoud als vanwege het boek als object. Radboud Erfgoed heeft tot doel de omvangrijke materiële en immateriële erfgoedcollecties van de Radboud Universiteit te onderhouden, zichtbaarder maken en een grotere rol te geven in onderwijs en onderzoek. Het is daarom logisch om de in bruikleen gegeven collectie permanent en in eigendom van de universiteit onder te brengen in een wetenschappelijk bibliotheek. Het door de gemeente in stand houden van een algemene wetenschappelijke bibliotheek is nooit een succes gebleken (nooit geraadpleegd) en past niet meer als er een betere beheerder in de vorm van een universiteitsbibliotheek is.

Het Regionaal Archief Nijmegen (RAN) heeft positief geadviseerd over deze schenking.

Het in gebruik geven van de Latijnse School en de schenking van deze bijzondere collectie boekwerken vormen een geschenk aan de universiteit waarmee wij uiting willen geven aan de duurzame relatie tussen stad en universiteit en het belang dat wij hieraan hechten naar de toekomst.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester

BIJLAGE

Geschiedenis ingebruikgeving collectie boekwerken

Begin 1925 werd aan de Snijderstraat, enkele straten verwijderd van het stadhuis, het bibliotheekgebouw van de Katholieke Universiteit in gebruik genomen. De gemeentearchivaris Daniëls had toen al geprobeerd om de collectie van de gemeentebibliotheek in de nieuwe universiteitsbibliotheek onder te brengen, maar aanvankelijk was er vanuit de universiteit geen belangstelling, vooral vanwege organisatorische redenen.

In 1930 deed Daniëls een nieuwe poging. Toen volgde er een officieel schrijven aan het college van B&W met het verzoek tot het in bruikleen geven van een selectie uit (de nimmer geraadpleegde!) boekenverzameling op het stadhuis. Archivaris Daniëls werd nu van gemeentewege gemachtigd de onderhandelingen verder te voeren. Op aanwijzing van de archivaris werd door twee medewerkers van de universiteitsbibliotheek een 74 pagina's tellende lijst opgesteld van 1.930 nummers en een aantal niet nader genoemde brochures en overdrukken die voor de overdracht in aanmerking zouden komen. In april 1931 werd aan de Nijmeegse raad het voorstel ter besluitvorming voorgelegd om boekwerken uit de gemeentebibliotheek langdurig in bruikleen te geven aan de Universiteitsbibliotheek.

Oordeel raad

De raad vond dat een brede wetenschappelijke boekenverzameling op het stadhuis overbodig was geworden, nu er een universiteitsbibliotheek aanwezig is in de stad.

Bepaald werd onder meer :

- dat de werken zouden worden geplaatst in de hoofdbibliotheek van de Universiteit, en dus niet in één van de instituutsbibliotheken;
- dat door de bibliothecaris van de universiteit een alfabetische lijst van de betrokken boektitels zou moeten worden vervaardigd.

Het voorstel werd zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Deze lijst van betrokken boektitels werd uiteindelijk niet opgesteld. Reden was o.a. de grote achterstand waarmee de universiteitsbibliotheek in de jaren dertig nog te kampen had bij het catalogiseren van de reguliere boek aankopen en schenkingen.

Collectie: omvang en samenstelling

In mei 1931 werden de boeken naar de Universiteitsbibliotheek aan de Snijderstraat overgebracht. Daar constateerde de bibliothecaris dat het aantal overgedragen boekbanden op circa 4.000 moest worden geschat, gezien het aantal meerdelige werken en de vele brochures en andere kleinere werken die niet apart op de boekenlijst van 1.930 nummers en een aantal niet nader genoemde brochures en overdrukken hadden gestaan. De verzekerde waarde van het universitair boekenbezit zou volgens de bibliothecaris na deze transactie met 5.000 gulden moeten worden verhoogd.

De geselecteerde en overgedragen werken betroffen vooral:

- algemene en Nederlandse geschiedenis;

- negentiende-eeuwse werken op het gebied van geneeskunde, natuurwetenschappen en waterhuishoudkunde;
- in mindere mate klassieke teksten, literatuur, theologie en rechtsgeleerdheid (zowel oud recht als toenmalige contemporaine wetgeving);
- oudere godgeleerde, rechtshistorische en geschiedkundige werken, die in de gemeentebibliotheek niet werden geraadpleegd;
- enkele werken afkomstig uit de vroegere stadsbibliotheek, zoals een exemplaar van de befaamde Biblia Regia, gedrukt op de persen van Plantijn uit Antwerpen;
- grote delen van de aan de stad geschonken collecties Van den Bergh, Fijnje van Salverda, Comité Rode Kruis, Commissie Geneeskundig Toezicht, Vereniging Natuurkunde, Janssen van Raaij, Van Hoek en Bormeester.

Deze overdracht paste in een traditie: de in de zestiende eeuw ontstane Nijmeegse stadsbibliotheek, die vooral in de zeventiende eeuw vorm kreeg, werd ter beschikking gesteld van de in 1655 gestichte Kwartierlijke Academie. Ook toen werd een deel van het Nijmeegse stedelijke boekenbezit onderdeel van een academische collectie.

(Bron: Els Peters, Jaarboek Numaga 1995)